Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Wolt kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston tulevaisuusselonteon osiosta koskien työn muutosta ja sen ratkaisuja.

Lyhyesti Woltista

Wolt on Suomessa perustettu, sittemmin nopeasti kehittynyt ja laajentunut ravintolaruuan tilaus- ja välityspalvelu. Vuonna 2014 perustettu yritys toimii tällä hetkellä Euroopassa 12 maassa ja 35 kaupungissa.

Yrityksen toiminnassa tärkeitä ovat toisaalta itse kehitetty teknologinen alusta, jota kehittävät työsuhteiset työntekijät, sekä toisaalta itsenäiset ruokalähettikumppanit ja ravintolakumppanit, jotka puolestaan hyödyntävät Woltin teknologista alustaa ansaitakseen. Wolt noudattaa toiminnassaan kaikkea siihen soveltuvaa lainsäädäntöä, ja sekä työntekijöiden että kumppanien tyytyväisyyttä seurataan säännöllisesti.

Tulevaisuuden hyvä sääntely huomioi uutta rakentavat toimijat

Wolt pitää tärkeänä, että uudenlaisille palveluille ja alustoille luodaan sellaista yhteiskunnallisesti tarkoituksenmukaista ja toimivaa sääntelyä, joka luo ennakoitavuutta liiketoiminnoille, tukee uusien liiketoimintamallien kehittämistä sekä suojelee työntekijöiden, kumppanien sekä kuluttajien oikeuksia. Samalla sääntely ei saa tarkoittaa olemassa olevien suurten toimijoiden suojelemista uudenlaiselta kilpailulta eikä saa aiheuttaa vääristymiä markkinoilla. Kevyt mutta kaikkia toimijoita yhdenvertaisesti koskeva, reilusti valvottu sääntely on sekä yritysten että yhteiskunnan etu.

Työn murros ja muuttuminen vaatii yksilöllistä otetta työmarkkinoille

Selonteko tunnistaa oikein keskeiset yhteiskunnalliset kysymykset, joihin työn murros haastaa yhteiskunnan tukirakenteet. Erityisen tärkeää on huolehtia sosiaaliturvan kokonaisuudesta sekä sen kyvystä mahdollistaa joustava työn, jatkuvan uuden oppimisen, yrittämisen sekä muun tekemisen yhdistäminen hyvin erilaisista lähtökohdista. Toisaalta koulutusjärjestelmän pitää vastata jatkuvasti päivittyviin osaamisvaatimuksiin erityisesti aikuisten, jo työelämässä toimivien ihmisten osalta, jotta mahdollisimman moni voi saada töitä.

Uudenlaiset työn tekemisen muodot, erityisesti teknologian kehittyessä, voivat jo nyt menestyä toimeentulon osalta hyvin verrattuna perinteisiin palkkatyön muotoihin. Toisaalta alustojen kautta tapahtuvaan työn tekemiseen liittyy merkittävällä tavalla vapaus päättää itse omista työajoistaan, työn määrästä, työn tekemisen tavasta ja näiden kautta myös ansaintatasosta. Nämä työtä tekevän ihmisen itsemääräämisoikeutta lisäävät elementit ovat ominaisia nimenomaan uusille työn muodoille. Kun jatkovalmistelua ja -pohdintaa työn muotojen muutoksen osalta tehdään, on nämä myönteiset tekijät hyvä huomioida.

Alustat voivat palvella merkittävällä tavalla julkisen sektorin avaintoimintoja

Wolt katsoo, että alustojen tekninen kehitys jatkossa voi mahdollistaa monenlaisia etuja, esimerkiksi erilaisten verojen ja maksujen tilittämisen automaattisesti jopa maksutapahtumien yhteydessä. Wolt suhtautuu myönteisesti verottajan mahdollisiin pyrkimyksiin alalla. Parhaimmillaan digitaaliset maksamisen muodot sekä alustojen ja verottajan teknologisen yhteistyön kehittäminen varmistavat asianmukaisten maksujen ja verojen tilittämisen automaattisesti. Kehitys vähentää näin niin alivakuuttamisen kuin verojen tai muiden lakisääteisten maksujen tahallista tai tahatonta laiminlyöntiä.

Vaikeasti työllistyvät ihmiset hyötyvät alustatalouden uusista toimijoista

Keskittyminen yhteiskunnallisessa tulevaisuuskeskustelussa esimerkiksi tekoälyn mahdollisuuksiin on ansiokkaasti eteenpäin katsovaa ja monelta osin tarpeen, mutta samalla on tärkeää muistaa, että muutos

tulee etenemään eri osissa yhteiskuntaa ja eri ammattialoilla eritahtisesti. Wolt haluaa painottaa erityisesti vaikeasti työllistyvien aseman huomioimista teknologiakeskustelussa. On tärkeää pohtia, miten teknologiset ratkaisut saadaan nostamaan kaikkien työntekijöiden ja yrittäjien tuottavuutta, ei vain kaikkein hyväosaisimpien ihmisten tai kärkiyritysten.

Alustatalouden mahdollisuuksia hyödyntävät teknologiayritykset voivat parhaimmillaan tarjota merkittävän väylän työllistymiseen keskimäärin vaikeammin työllistyville ihmisille, kuten maahanmuuttajille. Se, kuinka moni Woltin lähettikumppaneista on maahanmuuttajataustaisia vaihtelee riippuen Woltin toimintamaasta. Suomessa heidän osuutensa on merkittävä. Yhtenä syynä maahanmuuttajataustaisten lähettien suureen osuuteen on, että lähettinä on helppo aloittaa. Tehtävään ei liity tiukkoja koulutus- tai kielitaitovaatimuksia. Halu ja motivaatio liittyä osaksi yhteiskuntaa ja ansaita joustavasti omien aikataulujen puitteissa riittävät.

Woltin kaltaiset palvelut lisäävät merkittävästi ravintolaruoan menekkiä, mikä lisää vastaavasti ravintola-alan ihmisten työllisyyttä. Samalla lisääntyvä kotiinkuljetus vähentää painetta investoida lisäasiakaspaikkoihin itse ravintolatilassa. Tämä helpottaa erityisesti pienten ravintoloiden ja yrittäjien kilpailuaseman paranemisena suhteessa suurempiin ketjuihin.

Selonteko sinällään ymmärrettävästi nostaa esiin uusien, harvinaista korkeaa osaamista omaavien ulkomaalaisten houkuttelun tärkeyden. Yhtä lailla oleellista on varmistaa jo maassa olevien, suhteessa heikomman työllisyystilanteen omaavien maahanmuuttajien työllistyminen. Woltin kaltaisten toimijoiden tarjoama mahdollisuus nopeaan ja joustavaan työllistymiseen ja ansioiden kertymiseen voi auttaa merkittävästi liittymistä suomalaiseen yhteiskuntaan. Emme voi myöskään olla varmoja, että Suomeen kohdistuisi tulevaisuudessa vain korkeaan osaamiseen perustuvaa työperäistä maahanmuuttoa.

Merkittäviä mahdollisuuksia ja hyviä kumppanuuksia alustojen avulla

Pelot niin verojen kuin pakollisten sosiaaliturvamaksujen kiertämisestä sekä lähettikumppanien tyytymättömydestä ja heikosta asemasta ovat yleisesti ottaen ymmärrettäviä. Ne eivät Woltin kokemuksen mukaan kuitenkaan perustu täysin todelliseen tilanteeseen.

Woltin liiketoimintaa ei voi olla olemassa ilman tyytyväisiä lähettikumppaneita. Heitä on tälläkin hetkellä ylivoimainen valtaosa kaikista läheteistä. Viimeisimmässä Woltin nimettömässä kyselyssä 36,4 % läheteistä kertoi olevansa yhteistyöhön hyvin tyytyväisiä ja 37,4 % tyytyväisiä. Luvut tarkoittavat noin tuhatta lähettiä. 1,9 prosenttia kertoi olevansa yhteistyöhön hyvin tyytymättömiä. Se tarkoittaa kymmeniä lähettejä.

Lähettien kanssa toimiminen niin sanotussa toimeksiantosuhteessa ja Woltin ja lähettien välillä käytössä oleva palkkiomalli noudattavat kumpikin niin verottajan tuoreinta palkka- ja työkorvausohjeistusta kuin voimassa olevaa työlainsäädäntöä.

Nykyisellään Woltin lähettien keskituntikorvaus on liikkunut 13–14 euron välillä, ja se on noussut viime keväästä. Mikäli asiakasmäärät kasvavat ja teknologinen alusta kehittyy odotetusti, lähetit voivat kuljettaa tuntia kohden aiempaa useampia tilauksia, mikä voi nopeuttaa ansiotason nousua entisestään.

Alalle on tunkua, ja tällä hetkellä Woltilla on tiedossaan yli 1 000 ihmistä, jotka ovat ilmoittaneet Woltin verkkosivuston kautta haluavansa toimia lähetteinä. Merkittävä syy kysynnälle on, että lähettinä jo nyt toimivat ihmiset suosittelevat alaa ystävilleen.